

НЕЗАЛЕЖНА МЕДІЙНА РАДА

Висновок № 18

щодо змісту передач «Кохана, ми вбиваємо дітей», «Я соромлюсь свого тіла», «Битва екстрасенсів», «Слідство ведуть екстрасенси», «Містичні історії» на телеканалі СТБ

м. Київ

«9» жовтня 2017 р.

I. Обставини справи

1. 1 серпня 2017 року до Незалежної медійної ради надійшло звернення від Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (лист № 17/1514 від 01.08.2017) з проханням висловити позицію щодо можливого завдання у передачах «Кохана, ми вбиваємо дітей», «Я соромлюсь свого тіла», «Битва екстрасенсів», «Слідство ведуть екстрасенси», «Містичні історії» які транслювалася ПрАТ «МІЖНАРОДНИЙ МЕДІА ЦЕНТР – СТБ» 4 травня, з 14 по 26 червня, з 18 по 20 липня 2017 року шкоди духовному, моральному і психологічному здоров'ю неповнолітньої аудиторії під час перегляду згаданих передач.

2. 3 серпня 2017 року Незалежна медійна рада, відповідно до пункту 12 Положення про Незалежну медійну раду, визнала звернення в цій справі прийнятним з огляду на потребу в захисті неповнолітніх від шкідливого контенту, а також постійні нарікання на відповідний контент телеканалу СТБ.

3. Предметом розгляду справи є низка передач та їх анонсів, що постійно демонструються телеканалом СТБ у ефірі. Ці цикли передач є достатньо різноманітними: вони як піднімають окремі соціальні питання (виховання дітей у неблагополучних родинах, body-shaming, розслідування нерозкритих злочинів тощо), так і слугують винятково розважальній меті (використання містичної тематики та екстрасенсів тощо).

4. Безпосередньо в рамках цієї справи розглядалися такі випуски передач:

- «Кохана, ми вбиваємо дітей» – випуски від 14-15, 17-22, 25 червня, 19 липня 2017 року, а також анонси передач від 14-15, 18, 21-22 червня, 18 липня 2017 року;¹
- «Я соромлюсь свого тіла» – випуски від 4 травня та 20 липня 2017 року;²
- «Битва екстрасенсів» – випуски від 15, 19-22 червня, 18-20 липня 2017 року;³

¹ <https://netstor.nrada.gov.ua/sharing/4vZaSVEu3>

² <https://netstor.nrada.gov.ua/sharing/S7N30TkpI>

³ <https://netstor.nrada.gov.ua/sharing/HxqbqRKRD>

- «Слідство ведуть екстрасенси» – випуски від 18, 25 червня, 18-20 липня 2017 року, а також анонси передач від 17, 24 червня, 18, 20 липня 2017 року;⁴
- «Містичні історії» – випуски від 18-20 липня 2017 року.⁵

II. Регулювання

1. Конституція України

Стаття 34. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.

Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір.

Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини)

Стаття 10. Свобода вираження поглядів

1. Кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств.

2. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

3. Закон України «Про телебачення і радіомовлення»:

Стаття 6. Неприпустимість зловживання свободою діяльності телерадіоорганізацій

2. Не допускається використання телерадіоорганізацій для:

- необґрунтованого показу насильства;

⁴ <https://netstor.nrada.gov.ua/sharing/L4h3IR7JE>

⁵ <https://netstor.nrada.gov.ua/sharing/9AzpZrqAf>

- трансляції програм або їх відеосюжетів, які можуть завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків, якщо вони мають змогу їх дивитися;
- поширення інформації, яка порушує законні права та інтереси фізичних і юридичних осіб, посягає на честь і гідність особи.

Стаття 28. Програмна концепція мовлення телерадіоорганізації

5. Ліцензіат не має права розповсюджувати програми і передачі, трансляція яких не допускається згідно з вимогами частини другої статті 6 цього Закону, а також програми, здатні впливати на нормальний фізичний, розумовий або моральний розвиток дітей та юнацтва, і програми, що містять сцени, які викликають жах, сцени вбивства, насилля (фізичного чи психологічного), сцени, звернені до сексуальних інстинктів.

Стаття 62. Захист суспільної моралі та забезпечення прав неповнолітніх і юнацтва

2. Телерадіоорганізаціям забороняється розповсюджувати, а також анонсувати програми та передачі, які можуть зашкодити фізичному, інтелектуальному і духовному розвитку неповнолітніх та юнацтва, крім як протягом ефірного часу в добовому відрізку з 23.00 до 6.00 та на каналах з обмеженим доступом.

Такі програми або передачі повинні мати спеціальне попередження і відповідно позначатися в розкладі програм телерадіоорганізацій та спеціально позначатися безпосередньо перед їх трансляцією.

4. Закон України «Про рекламу»

Стаття 13. Реклама на телебаченні і радіо

6. Для цілей цієї статті не вважаються рекламою:

- анонси власних програм, передач телерадіоорганізації.

Стаття 20. Реклама і діти

1. Забороняється реклама:

- з використанням зображень дітей, які споживають або використовують продукцію, призначену тільки для дорослих чи заборонену законом для придбання або споживання неповнолітніми;

- з інформацією, яка може підірвати авторитет батьків, опікунів, піклувальників, педагогів та довіру до них дітей;

- з вміщенням закликів до дітей придбати продукцію або звернутися до третіх осіб з проханням зробити покупку;

- з використанням зображень справжньої або іграшкової зброї, вибухових пристроїв.

2. Реклама не повинна містити зображення дітей у небезпечних ситуаціях чи за обставин, що у разі їх імітації можуть завдати шкоди дітям або іншим особам, а також інформації, здатної викликати зневажливе ставлення дітей до небезпечних для здоров'я і життя ситуацій.

3. Реклама не повинна завдавати дітям моральної чи фізичної шкоди, викликати у них відчуття неповноцінності.

4. Реклама не повинна вказувати на можливість придбання рекламованого товару, розрахованого переважно на дітей, кожною сім'єю без урахування можливостей її бюджету.

5. Реклама не повинна створювати у дітей враження, що володіння рекламованою продукцією дає їм перевагу над іншими дітьми.

III. Оцінка дотримання законодавства

1. У своєму вже другому протягом останнього календарного року зверненні Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення просить надати оцінку масиву передач, що демонструвалися телеканалом СТБ, на предмет їхньої відповідності **забороні трансляції в час, доступний для перегляду дитячою аудиторією, сюжетів, що можуть завдати шкоди духовному, моральному і психологічному здоров'ю глядачів, зокрема дітей.** Відповідна заборона передбачена абзацом восьмим частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», а також деталізується у статті 62 Закону.

2. Факт цього звернення, так само як і вже виданий Незалежною медійною радою *висновок щодо змісту розважальних передач та їх анонсів на телеканалі СТБ («Один за всіх», «Битва екстрасенсів», «Хата на тата», «МастерШеф»)* (№ 12 від 14 січня 2017 року),⁶ а також рішення про накладення штрафу у розмірі 1 654 688 гривень Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за його наслідками,⁷ є свідченням того, що телеканал стикається з певними проблемами щодо трансляції відповідного контенту. Хоча представники телеканалу докладають зусиль задля пошуку шляхів вирішення проблеми, зняли декілька шоу з ефіру,⁸ а також є активними адвокатами саморегуляційних механізмів у медіасфері, цих зусиль, вочевидь, недостатньо задля повноцінної відповідності контенту, що транслюється мовником, законодавству.

3. Низка програм, що є предметом розгляду цієї справи, справді зачіпають гостросоціальні теми такі як виховання дітей у неблагополучних родинах, body-shaming, розслідування нерозкритих злочинів тощо. Як вже зазначалося у *висновку щодо змісту розважальних передач та їх анонсів на телеканалі СТБ («Один за всіх», «Битва екстрасенсів», «Хата на тата», «МастерШеф»)* (№ 12 від 14 січня 2017 року)⁹, **подібні теми не слід замовчувати й толерувати в суспільстві, а отже національні медіа мають їх висвітлювати, й це є внеском у публічні дебати всередині суспільства;** втім, форма їх висвітлення не має суперечити нормам чинного законодавства.

⁶ <http://mediarada.org.ua/case/zmist-rozvazhalnyh-peredach-ta-jih-anonsiv-na-telekanali-stb-odyn-za-vsikh-bytva-ekstrasensiv-hata-na-tata-mastershef/>

⁷ <https://www.nrada.gov.ua/decisions/pro-rezultaty-pozaplanovoyi-perevirky-prat-mizhnarodnyj-media-tsentr-stb-m-kyyv-nr-00270-m-vid-04-12-2007-efirne-movlennya-logotyp-s-mozhlyvo-vse-data-perevirky-25-01-2017/>

⁸ <http://detector.media/infospace/article/121684/2016-12-22-natsrada-znovu-perevirrit-stb-cherez-vidrizani-paltsi-ta-inshii-nedityachii-kontent-u-dityachii-chas/>

⁹ <http://mediarada.org.ua/case/zmist-rozvazhalnyh-peredach-ta-jih-anonsiv-na-telekanali-stb-odyn-za-vsikh-bytva-ekstrasensiv-hata-na-tata-mastershef/>

4. Варто відзначити, що перед початком двох з п'яти циклів передач, які є предметом розгляду, транслюється дисклеймер з попередженням щодо того, що відповідна передача може містити потенційно шкідливий контент («*Наступна програма містить відверті сцени, зображення хірургічних операцій та ран*» у «*Я соромлюсь свого тіла*», «*Передача може містити сцени, які можуть розтритивожити особливо чутливих глядачів*» у «*Кохана, ми вбиваємо дітей*»). Це є безумовним прикладом позитивної практики маркування передач, які можуть нести потенційну загрозу чутливим глядачам. Втім, наявність такого маркування на початку передачі (а подекуди – перед кожним поверненням передачі до ефіру після реклами) **не може звільняти мовника від потенційної відповідальності за трансляцію відповідного контенту**. Понад те, відповідні застереження варто зберігати протягом усієї трансляції відповідної передачі, оскільки завжди може існувати ризик того, що чутливі глядачі ввімкнуть ефір посеред програми.

5. Так само Незалежна медійна рада відзначає, що ознаки порушень вбачаються не в усіх передачах, які є об'єктом розгляду в рамках цієї справи. Значна частина з них виконана на достатньо високому професійному рівні. Хоча контент таких передач може бути шокуючим для широкого кола аудиторії глядачів, варто пам'ятати, що захист має надаватися не лише інформації та ідеям, які позитивно сприймаються або розглядаються як необразливі чи як байдужі для осіб, а й тим ідеям, які ображають, шокують або турбують їх (п. 87 рішення Європейського суду з прав людини у справі *Pentikainen v Finland*).¹⁰

6. Можна виділити декілька типів порушень, ознаки яких зустрічаються у передачах, які розглядаються в межах цієї справи. Один з основних типів порушень – **необґрунтований показ насильства** на порушення вимог частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» у низці передач «**Кохана, ми вбиваємо дітей**», «**Битва екстрасенсів**» та «**Слідство ведуть екстрасенси**».

7. Звісно, зрозумілим є те, що показ насильства над дітьми у передачах, які стосуються проблем виховання у родині («**Кохана, ми вбиваємо дітей**»), *може бути одним з тих елементів, які слугують для створення атмосфери напруги та подальшої контрастності при подальшому «виправленні» поведінки родини*. Водночас, варто звернути увагу на те, що обсяг показу такого насильства відрізняється між самими передачами: у передачі від 19 липня 2017 року робляться спроби усунути кадри насильства над дітьми або змонтувати їх таким чином, аби безпосереднє насильство не потрапило до кадру (до прикладу, епізоди 20:38:45-20:39:10; 20:42:10-20:42:20), хоча навіть у цій передачі автори передачі все ж показують побиття малолітнього пластиком шлангом на 21:57:40-21:58:50. Саме така практика могла б обмежити негативний вплив відповідного контенту – і бути більш обґрунтованою за показ насильства над дітьми у ефірі.

Інші приклади показу насильства в рамках передачі «**Кохана, ми вбиваємо дітей**» можна віднайти у передачах від **14 червня** (див. епізод 20:19:50-20:21:15 з битвою між неповнолітнім та його дідом щодо зняття куртки, яка також супроводжувалася криками зі сторони неповнолітнього героя передачі), **15 червня** (див. епізод 18:35:20-18:35:56 з побиттям мамою своєї неповнолітньої доньки ременем і подальшою бійкою між ними; 18:40:13-18:40:26 та

¹⁰ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-158279>

20:16:06-20:16:40, попри спроби використати блюр при показі бійки; 19:58:02-20:02:55, де неповнолітня дівчина ріже собі руку лезом у ефірі передачі, а крупним планом показується кров на її руці; це супроводжується сваркою з її мамою), **18 червня** (див. епізод 15:26:08-15:26:17 з показом насильства над собакою (попри заблюрену дубинку); 15:27:42 з заблюреним ременем та спробою вдарити доньку; 16:29:56-16:30:29 з побиттям матір'ю неповнолітньої доньки ременем), **19 червня** (див. епізод 18:32:24-18:32:31 з побиттям матір'ю доньки ременем; 18:57:39-18:58:17, з насильством матері над дитиною, незважаючи на паралельну трансляцію дисклеймера; 19:21:00-19:21:56 з побиттям матір'ю доньок-близнючок ошийником для собаки, попри використання блюру), **20 червня** (див. епізод 18:34:24-18:35:51 з побиттям сином своєї матері при відмові випустити його з дому; 18:39:40-18:40:02 з бійкою сина та матері) та **21 червня** (див. епізод 18:35:05-18:35:34 з побиттям матір'ю дитини мухобійкою).

8. Що ж до використання насильства у передачах **«Битва екстрасенсів»** та **«Слідство ведуть екстрасенси»**, то важко стверджувати, що воно слугує якійсь іншій меті, окрім розважальної. Як вже згадувалося у пункті 10 висновку щодо змісту розважальних передач та їх анонсів на телеканалі СТБ (*«Один за всіх», «Битва екстрасенсів», «Хата на тата», «МастерШеф»*) (№ 12 від 14 січня 2017 року)¹¹, показ закривавленого трупа і голови померлої крупним планом у передачі **«Битва екстрасенсів»** **не можна вважати обґрунтованим для досягнення мети передачі, розважальної за природою.**

У згаданій серії передач необґрунтовано показане насильство у таких випусках передачі: **19 червня** (14:01:49-14:02:25, де показується процес самонанесення порізів одним з екстрасенсів), **22 червня** (15:07:13-15:07:21 та 15:07:34-15:07:44, де зображене побиття підозрюваного особами в міліцейській формі, що дуже нагадує процес вибивання свідчень та, як наслідок, тортур) та **18 липня** (13:54:19-14:51:52, де показується процес тестування пристріляних/непристріляних рушниць на самих екстрасенсах, шляхом пострілів по яблуку, яке розташовується на голові кожного з екстрасенсів).

У передачі **«Слідство ведуть екстрасенси»** від **18 червня** також як **«реконструкція подій»** зображена сцена вбивства чоловіка через побиття і задушення з використанням собачого ошийника (див. 19:50:00-19:54:03).

Отже, на думку Незалежної медійної ради, **факт трансляції телеканалом СТБ вказаних випусків передач «Кохана, ми вбиваємо дітей», «Битва екстрасенсів» та «Слідство ведуть екстрасенси» порушує вимоги абзацу п'ятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».**

9. Ще одним типом порушень, який зустрічається у розглядуваних передачах, є **трансляція контенту, що може завдати шкоди фізичному, психічному чи моральному розвитку дітей та підлітків, якщо вони мають змогу їх дивитися.** Варто ще раз наголосити, що захист дітей від шкідливого контенту є однією з основних легітимних цілей обмеження свободи слова

¹¹ <http://mediarada.org.ua/case/zmist-rozvazhalnyh-peredach-ta-jih-anonsiv-na-telekanali-stb-odyn-za-vsih-bytva-ekstrasensiv-hata-na-tata-mastershef/>

телерадіоорганізацій із огляду на відзначену Європейським судом із прав людини у справі *Jersild v Denmark* потужнішу силу аудіовізуальних образів та більшу шкоду, якої можуть завдати аудіовізуальні медіа¹².

Заборону на трансляцію відповідного контенту в українському законодавстві варто тлумачити у контексті положень статей 28 та 62 Закону України «Про телебачення і радіомовлення». Отже, відповідні передачі не можна транслювати у часовому проміжку з 06:00 по 23:00 (так званий, «дитячий час»), вони мають мати спеціальне позначення та попередження. Крім того, при визначенні типів контенту, які апіорі можуть бути шкідливими для розвитку дитини варто зважати на сцени, які викликають жах, сцени вбивства, насилля (фізичного чи психологічного), сцени, звернені до сексуальних інстинктів.

10. У своєму висновку щодо змісту розважальних передач та їх анонсів на телеканалі СТБ («Один за всіх», «Битва екстрасенсів», «Хата на тата», «МастерШеф») (№ 12 від 14 січня 2017 року)¹³ Незалежна медійна рада вже наголошувала на тому, що

- вияви агресії, такі як нецензурна лайка, можуть слугувати художнім засобом задля зображення напруженої обстановки в рамках передачі — однак при цьому **провокують відповідну поведінку, можуть бути сприйняті як рольова модель такої поведінки глядачами, особливо неповнолітніми;**
- надмірно скандалізований та підкреслено шоковий формат висвітлення чутливих тем замість сприяти їх експертному обговоренню та розв'язанню пов'язаних проблем **звертається до найпримітивніших інстинктів та емоцій глядачів, таким чином сприяючи деградації власної аудиторії.**

Власне, чи не кожна передача «Кохана, ми вбиваємо дітей», а також значна кількість з-поміж інших передач, що є предметом розгляду цієї справи, використовує подібні елементи та надмірну скандальність задля привернення уваги глядача. Однак, хотілося б зупинитися на найбільш кричущих епізодах, які б могли свідчити про порушення вимог законодавства щодо захисту дітей від шкідливого впливу у розглядуваних передачах. Варто також зазначити, що **сам собою необґрунтований показ насильства також відноситься і до категорії контенту, що чинить шкідливий вплив на дітей.**

11. Якщо розглядати програму «Кохана, ми вбиваємо дітей», то окремо варто звернути увагу на такі епізоди у передачах від **18 червня** (ця передача особливо вирізняється підвищеною тональністю; окремо варто звернути увагу на таке: 15:26:41-45, де звучить фраза з уст мами до дитини «Не доводи мене, потому что я тебя когда-нибудь убью»; 15:27:47-51 з фразою «Я тебя зарежу ночью, ты сдохнешь и стечёшь кровью» з уст дитини до мами; 15:37:57 з привітанням «Зіг Хайль!» зі сторони дитини; 17:04:46-17:05:33, де дитина з криком «Я буду Доместос пить» намагається з'їсти миючий засіб, імітуючи спробу самогубства; 17:16:55-17:17:10 з ще кількома

¹² <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57891>

¹³ <http://mediarada.org.ua/case/zmist-rozvazhalnyh-peredach-ta-jih-anonsiv-na-telekanali-stb-odyn-za-vsikh-bytva-ekstrasensiv-hata-na-tata-mastershef/>

спробами погрожувати матері різаниною; 18:24:33 зі спробою викинутися з вікна; 18:29:11-18:30:14 з ще кількома спробами як погроз зі сторони доньки вбити матір, так і вербалізованими намірами до суїциду), **21 червня** (див. епізод 19:30:57-19:32:11, у кадрі з'являється імітатор чоловічого статевого органу, крупним планом показують процес натягування презервативу на нього), **22 червня** (див. епізод 18:30:50, де вітчим погрожує доньці зі словами «Ты сейчас кровью умоешься»); 18:39:13-15 з погрозами від матері задушити доньку морально; 18:40:05-39 зі спробою доньки наковтатися таблеток; 19:26:17-19:29:57 з черговим раундом погроз дитині, включно з погрозою запроторити доньку до психлікарні; окремо варто відзначити, що в рамках цієї передачі більшість сварок відбуваються при кількарічних дітях, що негативно впливає і на їх психічний розвиток; нові покарання для старшої дитини придумуються батьками з виглядом садистичного задоволення) та **25 червня** (див. епізод 17:25:03-28, погрози з сторони вітчима щодо своєї доньки, які звучать так: «Отдубасю так, что жопа будет синяя»). Такий тон та характерна атмосфера напруги є систематичними та симптоматичними для всіх передач циклу. Вони також свідчать про зумисне додаткове створення напруги авторами передачі задля максимізації аудиторії проекту.

12. Програма «**Битва екстрасенсів**» не обійшла увагою цей тип забороненого контенту. Недитячим, на думку Незалежної медійної ради, є окремі епізоди в передачах від **19 червня** (14:08:38-14:15:35, де демонструється «електричний стілець», на якому сидить людина і постійно підвищується напруга, попри більший поріг витривалості Олександра Данильченка за звичайних людей), **21 червня** (13:50:53-14:46:21, де зображується випробування для екстрасенсів, під час якого вони, скуті ланцюгами, мають визволитися з темного підземелля, у якому, в разі того, якщо вони не знайдуть ключ, відбудеться вибух динаміту; під час цього випробування багато з них перебувають в істеричному стані) та **20 липня** (13:53:50-14:48:13, де випробуванням для екстрасенсів є вибратися з чорної кімнати, наповненої місткостями з комахами, плазунами, гризунами та іншими істотами, які є неприємними для більшості людей; випробування супроводжується істериками учасників). Істерики учасників так само створюють атмосферу постійної тривожності, яка може передаватися глядачам.

13. У передачі «**Слідство ведуть екстрасенси**» також можемо спостерігати низку сюжетів, які містять ознаки порушень норм щодо захисту дітей від шкідливого контенту. Так, відповідні моменти можемо спостерігати у передачах від **18 червня** (21:11:21-21:11:55 та 21:30:02-21:32:33, де неповнолітню дитину за відсутності батьків опитували про деталі смерті його брата; 21:45:41-21:46:50, де зображено психічний напад однієї з героїнь передачі), **25 червня** (20:46:46-20:49:39, де розповідається деталізована історія домагань батька до своїх доньок та сестер власної дружини) та **18 липня** (20:24:31-20:28:11, де досить детально розповідається про аборти, що здійснювалися у підвалі будинку, несформовані черепи маленьких дітей, а також про те, як абатовані плоди хоронили поруч з цим будинком).

Окрему увагу варто звернути на те, що автори передачі «Слідство ведуть екстрасенси» самостійно намагається привертати увагу глядачів до подібних моментів. Так, у ключові моменти передачі пускається титр з приблизним сенсом «Шок! Уявляєте, що буде далі!», метою якого є втримати увагу глядача на окремих сенсаційних моментах, покликаних задовольнити

жагу до сенсаціоналізму глядачів (приклад можна побачити у передачі від 18 липня о 20:24:32 – «Не пропустіть! Масові вбивства у підвалах будинку!»). Це свідчить про зумисний характер побудови передачі саме таким чином.

14. З огляду на викладене вище, на думку Незалежної медійної ради, **факт трансляції телеканалом СТБ вказаних випусків передач «Кохана, ми вбиваємо дітей», «Битва екстрасенсів» та «Слідство ведуть екстрасенси» порушує вимоги абзацу восьмої частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».**

15. Окремо варто звернути увагу на трансляцію передачі **«Я соромлюсь свого тіла» від 4 травня 2017 року**. У ній (див. відео № 6, починаючи з 00:42) було показано огляд у проктолога 5-річного хлопчика. Попри те, що він брав участь у передачі разом з матір'ю, його ім'я, прізвище та вік, а також обличчя не були жодним чином приховані, що дозволяє повноцінно ідентифікувати неповнолітнього. Проблемним у цій передачі є показ крупним планом огляду дитячого анального отвору, а також фотографій утворень у тій області тіла хлопчика (див. відео №6, 06:06-07:32).

Незалежна медійна рада усвідомлює те, що з огляду на участь дитини у передачі разом з матір'ю, згода на розголошення відповідної інформації про дитину, відповідно до ч. 5 ст. 10 Закону України «Про охорону дитинства», найпевніше була надана її законним представником. В той же час, важко стверджувати, що така дія вчинена у найкращих інтересах дитини – ключовій категорії у сфері захисту прав дитини, передбаченій у ст. 3 Конвенції про права дитини.

Попри відсутність чітких вказівок в українському законодавстві, британський регулятор у своєму The Ofcom Broadcasting Code стверджує у п. 1.28-1.29, що **належної ваги має бути надано емоційному благополуччю дитини, яка бере участь у програмі, незалежно від будь-якої згоди, наданої на участь у передачі; при цьому особи, молодші за 18 років, не мають стати жертвами непотрібного стресу або тривоги, що є наслідком їх участі у передачі.**¹⁴

На думку Незалежної медійної ради, трансляція такої інформації створює загрозу хлопчикові у майбутньому, оскільки внаслідок деталізованого показу його анальної зони та маніпуляцій довкола неї зі сторони лікаря, він може стати жертвами кпинів від однолітків у майбутньому. Так, трансляція подібного контенту не відповідає найкращим інтересам дитини і порушує її право на повагу до приватного життя, гарантованого ст. 8 Європейської конвенції про права людини. Отже, **при трансляції відповідного епізоду програми «Я соромлюсь свого тіла» телеканал СТБ порушив вимоги абзацу чотирнадцятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».**

16. Водночас, відповідно до власного висновку щодо випуску *«Кровавая вольница» серіалу «Легенди карного розшуку»* (№1 від 20 січня 2016 року)¹⁵, Незалежна медійна рада при розгляді справи не обмежена питаннями, які порушує заявник, і може в разі необхідності розглянути

¹⁴ https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0005/100103/broadcast-code-april-2017.pdf

¹⁵ <http://mediarada.org.ua/case/vypusk-krovavaya-volnytsa-serialu-lehendy-karnoho-rozshuku/>

ситуацію й на відповідність іншим нормам законодавства чи професійних стандартів діяльності журналістів.

У пункті 13 висновку щодо змісту розважальних передач та їх анонсів на телеканалі СТБ («Один за всіх», «Битва екстрасенсів», «Хата на тата», «МастерШеф») (№ 12 від 14 січня 2017 року)¹⁶ Незалежна медійна рада ствердила, що **контентні вимоги мають поширюватися й на анонси власних передач телерадіоорганізацій, адже останні продукуються саме для створення обізнаності споживачів медійного продукту (глядачів)**; з огляду на таке тлумачення та природу вимог, які висуває стаття 13 Закону України «Про рекламу», Незалежна медійна рада вважає, що обмеження, передбачені частиною шостою останньої, стосуються лише **статті 13**; для цілей Закону України «Про рекламу» в цілому **анонси власних телерадіопередач мають вважатися рекламою**.

У контексті порушення вимог рекламного законодавства, варто звернути увагу на низку анонсів передач, що транслювалися телеканалом СТБ. У анонсах передачі **«Кохана, ми вбиваємо дітей»** від **14 червня** зображується бійка між дитиною та одним з батьків, що супроводжується криками; від **22 червня** лунають погрози насильством зі сторони батьків до доньки; у анонсі від **18 липня** показані агресивні дії дитини, її батьків, а також їх погрози дитині («убить тебе, падлюку, мало»). У анонсі передачі **«Слідство ведуть екстрасенси»** від **17 червня** зображене побиття хлопця, якого здушують собачим ошейником.

На думку Незалежної медійної ради, ці факти дають підстави говорити **про порушення при трансляції анонсів передачі «Кохана, ми вбиваємо дітей» вимог частини другої статті 20 Закону України «Про рекламу», а при трансляції анонсу передачі «Слідство ведуть екстрасенси» вимог частини третьої статті 20 Закону України «Про рекламу».**

IV. Висновки

Незалежна медійна рада вважає, що:

- 1) у передачах **«Кохана, ми вбиваємо дітей»** (14-15 червня, 18-21 червня 2017 року), **«Битва екстрасенсів»** (19 червня, 22 червня, 18 липня 2017 року) та **«Слідство ведуть екстрасенси»** (18 червня 2017 року), які транслювалася ПрАТ «Міжнародний медіа центр — СТБ», допущено порушення вимог абзацу п'ятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (**заборона на необґрунтований показ насильства**)
- 2) факт трансляції передач **«Кохана, ми вбиваємо дітей»** (18 червня, 21 червня, 22 червня, 25 червня 2017 року), **«Битва екстрасенсів»** (19 червня, 21 червня, 20 липня 2017 року) та **«Слідство ведуть екстрасенси»** (18 червня, 25 червня, 18 липня 2017 року) порушує вимоги абзацу восьмого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (**заборона трансляції в час, доступний для перегляду дитячою**

¹⁶ <http://mediarada.org.ua/case/zmist-rozvazhalnyh-peredach-ta-jih-anonsiv-na-telekanali-stb-odyn-za-vsih-bytva-ekstrasensiv-hata-na-tata-mastershef/>

аудиторією (з 6:00 по 23:00), сюжетів, що можуть завдати шкоди їхньому духовному, моральному і психологічному здоров'ю);

- 3) при трансляції програми **«Я соромлюсь свого тіла»** (4 травня 2017 року) ПрАТ «Міжнародний медіа центр — СТБ» порушило вимоги абзацу чотирнадцятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (**поширення інформації, яка порушує законні права та інтереси фізичних осіб**);
- 4) при трансляції **анонсів передачі «Кохана, ми вбиваємо дітей»** (14 червня, 22 червня, 18 липня 2017 року) було порушено вимоги частини другої статті 20 Закону України «Про рекламу» (**заборона на зображення дітей в рекламі у небезпечних ситуаціях чи за обставин, що у разі їх імітації можуть завдати шкоди дітям або іншим особам**);
- 5) при трансляції **анонсу передачі «Слідство ведуть екстрасенси»** (17 червня 2017 року) було порушено вимоги частини третьої статті 20 Закону України «Про рекламу» (**заборона завдавати дітям моральної чи фізичної шкоди під час реклами**).

Результати голосування: «За» — ;

«Проти» — ;

«Утримуюсь» — .

Голова Незалежної
медійної ради

Наталія Лигачова

Секретар Незалежної
медійної ради

Ігор Розкладай

Секретар Незалежної
медійної ради

Роман Головенко